

Z á p i s

z rozšířeného zasedání Vědeckého kolegia pedagogiky a psychologie ČSAV, konaného dne 27. září 1989 v zasedací místnosti VÚOŠ Praha

---

Přítomni: dle presenčních listin

Rozšířené zasedání vědeckého kolegia zahájil předseda VKPP Prof. PhDr. M. Kodým, CSc., který uvítal přítomné, zejména pak zástupce odd. školství a vědy ÚV KSČ a ministerstev školství, mládeže a tělovýchovy ČSR a SSR. V úvodu svého vystoupení zdůraznil Prof. Kodým závažnost projednávané problematiky "Zvýšení efektivity čs. výchovně vzdělávací soustavy v nových sociálně ekonomických podmínkách". Předseda VKPP dále akcentoval nutnost posouzení projednávané problematiky v kontextu celospolečenských požadavků a úzké návaznosti na přípravu plánu vědecko-výzkumné činnosti pedagogů a psychologů na příští pětiletku.

Následovalo vystoupení členky korespondentky ČSAV J. Skalkové, která informovala přítomné o přípravách SPZV na 9. pětiletku v oblasti pedagogických věd, zvláště pak v rámci připravovaného stěžejního směru 12-52 "Pedagogické a psychologické problémy rozvoje člověka v socialistické společnosti na léta 1991-1995". Vzhledem k tomu, že přítomným byl poskytnut informativní podkladový materiál k přípravě tohoto stěžejního směru, zaměřila se čl. kor. J. Skalková především na komentář k tomuto materiálu s hlavním záměrem uplatnit pro období 9. pětiletky v pedagogickém a psychologickém výzkumu jednotu kontinuity a diskontinuity. Zdůraznila též nutnost prohloubení prognostických aspektů řešené problematiky. Připravovaný stěžejní směr SPZV 12-52 koncentruje vědecko-výzkumné kapacity k pedagogickým a psychologickým aspektům utváření osobnosti člověka. Orientuje se přitom především na otázky výchovy a vzdělávání osobnosti, jež představují cílevědomé procesy utváření vědomí a jednání lidí, mládeže i dospělých.

V návaznosti na vystoupení členky korespondentky ČSAV J. Skalkové pak podal Prof. PhDr. M. Kodým, CSc. informaci o úlohách psychologických věd v rámci zvyšování efektivnosti čs. výchovně vzdělávací soustavy v souvislosti s přípravou úkolů SPZV na další pětiletku. Seznámil přítomné se strukturou a obsahovým zaměřením dvou stěžejních směrů a 4 hlavních úkolů, v nichž bude především koncentrováno úsilí psychologů v základním výzkumu v období 9. pětiletky. Informace prof. Kodýma měla především globální charakter, byla orientována na hlavní úkoly psychologie jako celku. Na vystoupení Prof. Kodýma navázala PhDr. M. Langová, CSc., která seznámila přítomné především s úkoly, zaměřenými speciálně na problematiku pedagogicko-psychologických aspektů zvyšování efektivnosti čs. výchovně vzdělávací soustavy v rámci základního psychologického výzkumu pro 9. pětiletku.

Po krátké přestávce následovalo vystoupení zástupců MŠMT ČSR a SSR. Informaci o dosavadních zkušenostech ze spolupráce s oblastí základního a resortního výzkumu podal nejprve zástupce MŠMT SSR, Doc. Ing. S. Šilhár, CSc. Seznámil přítomné s výsledky dosavadního jednání s představiteli základního a resortního výzkumu ohledně aktuálních námětů, které by se měly v rámci těchto výzkumných plánů řešit. Konstatoval v této souvislosti, že ve výzkumných plánech nejsou zastoupeny některé důležité otázky (např. problematika národnostních škol, učňovského školství atd.) a zdůraznil zájem ministerstva na oboustranně pružné a operativní spolupráci s představiteli pracovišť, řešících úkoly SPZV a resortních plánů.

Následovalo vystoupení Ing. K. Kašáka, CSc., představitele MŠMT ČSR, který informoval přítomné o přípravách první varianty výzkumného resortního plánu v podmínkách ČSR, vztahujícího se k otázkám zvýšení efektivnosti čs. výchovně vzdělávací soustavy. Podal též informaci o současném stavu prognostických prací a o hlavním úsilí resortů, směřujícím ke koncepci jednotného plánu obou ministerstev.

Ve vystoupení zástupce odd. školství a vědy ÚV KSČ s. Petra Pěveřtíla byl především akcentován požadavek, aby výzkumy

v rámci SPZV i resortních plánů byly orientovány nikoli již pouze na analýzu současného stavu, ale na hledání možností a prostředků změn tohoto stavu. Zdůrazněna byla též nutnost tvorby výzkumných plánů v souladu s aktuálními potřebami společenské praxe.

S požadavkem uplatnění většího důrazu na vědeckost řízení vědecko-výzkumné činnosti (především na vysokých školách a v resortních ústavech ve školství) vystoupila Prof. PhDr. M. Klímová, CSc. z PF UK Praha. V rámci stručné analýzy současného stavu v této oblasti zdůraznila Prof. Klímová naléhavou potřebu aby se řízení vědy stalo předmětem samostatné vědecké činnosti. Dále se Prof. Klímová zabývala otázkami forem vědecko-výzkumné činnosti, otázkou uživatelů základního a resortního výzkumu a převodu výsledků do praxe a otázkami etiky vědecké práce. Zdůraznila též stále se zvyšující význam informatiky, jež je často dosud v plánech vědecko-výzkumné činnosti nedoceňována.

Doc. PhDr. J. Lovaš, CSc. (Společenskovedný ústav SAV Košice) informoval ve svém vystoupení o hlavních úkolech svého pracoviště, vztahujících se k projednávané problematice. Seznámil přítomné s hlavními záměry ve výzkumech mládeže, ve výzkumech otázek uplatnění mladých lidí ve společnosti a akcentoval důležitost vzájemné výměny informací v rámci SPZV a resortních plánů.

Ve vystoupení člena korespondenta ČSAV J. Linharta (Psychologický ústav ČSAV) zaznělo především upozornění na některé psychologické a pedagogické problémy, související se vztahem člověk - počítač a stále se rozšiřujícím využíváním výpočetní techniky obecně. Prof. Linhart zdůraznil nutnost rozvoje samostatného tvořivého myšlení dětí, mládeže i dospělých, jenž musí být uplatňován i v rámci využívání výpočetní techniky. Zabýval se též problematikou hierarchie ve vědecké práci a některými speciálními aspekty propojení vědy s praxí. Zdůraznil též rostoucí význam modelování ve vědecké činnosti a upozornil na aktuálnost studia ekologických problémů současné společnosti.

Doc. PhDr. J. Pařízek, DrSc. (VŠE Praha) se rovněž soustředil na některé aspekty vztahu teorie a praxe, přičemž zdůraznil nutnost vytváření oboustranných vstřícných podmínek. Upozornil též na značný význam vstupních oponentur úkolů SPZV i resortního výzkumu.

Ve vystoupení doc. Dr. A. Tučka, CSc. (PF UK Praha) byla zdůrazněna potřeba seberozvoje pedagogických věd a realizace pedagogických experimentů.

Ing. V. Rohlíček (VÚOŠ Praha) informoval přítomné o hlavních úkolech svého pracoviště a zdůraznil požadavek většího zaměření na prognostická hlediska vědecko-výzkumné činnosti.

Prof. Dr. F. Sýkora, DrSc. (FTVS UKo Bratislava) se ve svém vystoupení zaměřil na zdůraznění potřeby koordinace výzkumu s cílem odstranit dosud často se vyskytující kolize a duplicity. V této souvislosti ocenil úsilí VKPP o koncepčnost a koordinaci. Zdůraznil též potřebu rozsáhlejší spolupráce se zahraničními pracovišti.

Ve vystoupení Prof. PhDr. K. Pavlici, DrSc. (VŠP ÚV KSČ Praha) byl položen hlavní důraz na potřebu záměrného a systematického rozvoje psychologických věd. S touto otázkou úzce souvisí jak problematika celoživotní přípravy odborníků v rámci psychologických vědních disciplín, tak např. otázky profesionální orientace. Prof. Pavlica zdůraznil, že řešení těchto otázek vyžaduje obsahovou i organizační inovaci.

Následovalo vystoupení Prof. PhDr. M. Sýkory, CSc. (PF UK Praha), který v návaznosti na diskusní příspěvek Prof. Pavlici informoval přítomné o pracovištích, na nichž je řešena problematika profesionální orientace. Prof. Sýkora akcentoval též otázky výzkumné strategie, jež je až dosud realizována často živelně a zdůraznil nutnost kvalitativně vyšší úrovně kooperace základního a resortního výzkumu.

K otázkám vztahu SPZV a resortního výzkumu vystoupil též Prof. PhDr. M. Přadka, DrSc. (PF UJEP Brno), který stručně analyzoval podmínky plnění výzkumných plánů na vysokých školách a doporučil jejich podstatné zlepšení.

V návaznosti na přednesené diskusní příspěvky vystoupila členka korespondentka ČSAV J. Skalková, která zdůraznila především nutnost dialektického pohledu na řízení vědy, na strategii vědy a zdůraznila význam vědy a jejího hodnocení na současné úrovni rozvoje společnosti. Upozornila na nebezpečí nedostatečné návaznosti na již dříve získané poznatky a zabývala se též

otázkami převodu poznatků základního a resortního výzkumu do praxe, jakož i připraveností, "citlivostí" praxe pro implantaci vědeckých poznatků.

Průběh rozšířeného zasedání VKPP ČSAV shrnul a zasedání uzavřel předseda vědeckého kolegia Prof. PhDr. M. Kodým, CSc., který ocenil zájem, pozornost a aktivní účast pozvaných hostů i členů kolegia a zdůraznil, že jednání poskytlo ucelený pohled na projednávanou problematiku. Konstatoval, že v průběhu jednání se dostatečně pregnantně ukázaly klady i nedostatky dosavadního úsilí pedagogů a psychologů o zvýšení efektivity čs. výchovně vzdělávací soustavy. Za hlavní úkol pro příští období ze strany základního a resortního výzkumu je třeba považovat zkvalitnění řízení vědecko-výzkumné činnosti, jakož i optimální zaměření vědecko-výzkumné činnosti na aktuální a nejdůležitější problémy. Zdůraznil též, že při formulování výzkumných úkolů je třeba se vyhnout duplicitám a a redundancím a rovněž projevům obsahového subjektivismu.

Závěrem Prof. Kodým konstatoval, že jednání směřovalo k naplnění určených cílů a přineslo četné důležité podněty pro další plánování vědecko-výzkumné činnosti a pro její koordinaci.

Předseda VKPP ČSAV Prof. M. Kodým pak poděkoval všem přítomným za aktivní účast a rozšířené zasedání kolegia ukončil.

Schválil

Prof. PhDr. M. Kodým, CSc.
předseda
Vědeckého kolegia pedagogiky
a psychologie ČSAV

Zepsal: PhDr. V. Kebza, CSc.